

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Джерелознавство історії міжнародних відносин

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Історія. Археологія»

Спеціальність 032 «Історія. Археологія»

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 11 від "2" червня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Джерелознавство історії міжнародних відносин
Викладач (-і)	Бурачок Лілія Василівна
Контактний телефон викладача	0677155524
Е-mail викладача	liliiia.burachok@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна, заочна, дистанційна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewAllCourseInCategory&id_cat=46
Консультації	0
2. Анотація до навчальної дисципліни курсу	
<p>Роль джерелознавства в історії міжнародних відносин помітно зростає в сучасних умовах, коли однією з характерних рис сьогодення світу, тенденцій його розвитку стала гуманізація суспільних відносин, зростання інтересу людей на всіх континентах до історії минулого і глобальних проблем сьогодення. У вирішенні насущних завдань люди спираються на уроки минулого, шукають моральну підтримку в історичному досвіді своїх предків. Саме тому простежується зростання ролі історичної науки, усіх її галузей, у тому числі й джерелознавства.</p> <p>Джерелознавство історії міжнародних відносин як важливий компонент історичної науки, є складною науковою системою. Без розгляду предмету та об'єкту, дослідницьких і дидактичних завдань, основних етапів розвитку, не можна з'ясувати їхні суть як науки і навчальної дисципліни.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: запропонований курс покликаний поглибити історичні знання студентів з історії джерелознавства міжнародних відносин. і є складовою частиною системно фахової підготовки. Його актуальність обумовлюється насамперед складністю і суперечливістю міжнародних відносин західних і східних країн у. Мета спецкурсу полягає в тому, щоб дати студентам знання з теорії і методології джерелознавства, практичні навички роботи з історичними джерелами, інформацію про існуючі письмові джерела. Студенти повинні ознайомитись з найвідомішими документами і матеріалами з «Історії джерелознавства міжнародних відносин.», вміти їх аналізувати та використовувати в навчальному і науковому процесі.</p> <p>вміти</p> <ul style="list-style-type: none"> • збирати, систематизувати, аналізувати й використовувати джерельно-монографічний матеріал при підготовці до занять з курсу; • працювати з історичними джерелами, науковою літературою; • застосовувати методи наукового дослідження при вивченні джерелознавства історії міжнародних відносин кінця XVIII – поч. XXI ст.; • працювати з історичними джерелами і науковою літературою; • застосовувати отримані знання при написанні реферативних, курсових, кваліфікаційних, дипломних, магістерських робіт, організації науково-дослідної роботи, підготовці наукових виступів на конференціях, диспутів, круглих столів тощо. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності:			
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.			
ЗК02. Здатність працювати автономно.			
ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.			
Спеціальні (фахові) компетентності			
СК01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні, етнографічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.			
СК02. Здатність здійснювати історичні, археологічні й етнологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.			
СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.			
СК12. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.			
Програмні результати навчання			
ПР01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.			
ПР02. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії, археології та етнології.			
ПР04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.			
ПР10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.			
ПР11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.			
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		16	
самостійна робота		134	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	032 «Історія. Археологія»	3	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год. лекції семінар	
		лекції	самост. роб
Тема 1. Дипломатична спадщина Стародавнього Єгипту		2	8
Тема 2. Еволюція форм і методів дипломатії в Стародавній Греції		2	8
Тема 3. Дипломатія в структурі державного управління республіканського Риму		2	8
Тема 4. Візантійська дипломатія між Сходом і Заходом.		2	8

Тема 5. Київська Русь на міжнародній арені	2	2	8
Тема 6. Дипломатичний спадок середньовічної Італії. Італійські міста-держави.	2	2	8
Тема 7. Міжнародні відносини у ранній період Нового часу	2	2	8
Тема 8. Дипломатія європейських держав в роки боротьби за іспанську та австрійську "спадщини".	2	2	8
Тема 9. Предмет, структура і завдання джерелознавства.	2		8
Тема 10. Класифікація історичних джерел.	2		8
Тема 11. Класифікація історичних джерел.	2		8
Тема 12. Загальна класифікація джерел з історії міжнародних відносин нового і новітнього часу.	2		8
Тема 13. Законодавчі акти як джерело з іст. М.В.	2		8
Тема 14. Особливості наукового використання дипломатичних документів.	2		15
Тема 15. Парламентські документи як дж. з іст. МВ	2		15
ЗАГ.	30	16	134

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100-бальна		
	Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок.		
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
	90 – 100	A	відмінно
	80 – 89	B	добре
	70 – 79	C	
	60 – 69	D	задовільно
	50 – 59	E	
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Вимоги до письмової роботи	1. Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу; 2. Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання;		

	<p>3.Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими;</p> <p>4.Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки;</p> <p>4.Вміння робити висновки з розглянутих питань;</p> <p>5.Вміння аналізувати джерела.</p>
Семінарські заняття	<p>Загальні критерії оцінювання:</p> <p>“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Самостійна робота та індивідуальне завдання	<p>Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами.</p> <p>Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю.</p> <p>Індивідуальне завдання – написання есе на запропоновану тему.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю.	<p>Семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Форма і термін семестрового контролю визначаються навчальним планом. Студент вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену якщо він виконав усі види робіт, передбачені її робочою програмою).</p> <p>Семестровий екзамен оцінюється від 1 до 50 балів.</p> <p>Отриманий в результаті здачі екзамену бал додається до виставлених балів за семінарські заняття і складає підсумковий семестровий бал.</p>
Підсумковий контроль.	<p>Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі екзамену – письмова.</p> <p>Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Для того, щоб одержати допуск, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 25 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 10 балів) та балу за іспит (50 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів. Форма здачі іспиту письмова.</p>

7. Політика курсу

Письмові роботи:

Контрольна письмова робота має бути виконана на 4 семінарському занятті.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагиату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагиату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання

негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 14.00 год. – 15.00 год.

Пропущене заняття здобувач може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Ададуров В. Історія Франції: королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття) / Ададуров В. Львів: Вид-во УКУ, 2002. 418с.
2. Антонович В.Б. Курс лекцій з джерелознавства. К., 1995.
3. Баран З. А., Качараба С. П., Сіромський Р. Б., Чума Б. П. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.) : навч. посіб. / З. А. Баран, С. П. Качараба, Р. Б. Сіромський, Б. П. Чума; за ред. З. А. Баран. К. : Знання, 2015. 533 с
4. Брусиловська І.О. Коваль І.М. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н.е. - сер. XVII ст. н.е.)
5. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV – XVIII ст. Структури повсякденності: можливе і неможливе. Київ : Основи, 1995. Т. I. 542 с.
6. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ : Критика, 2004. 462 с.
7. Всесвітня історія: навч. посібник для студ. вузів / С. О. Голованов; за ред. Ю. М. Алексєєва. Київ: Каравела, 2006. 272 с.
8. Гавриленко О.А. Генеза консульських установ держав Європи у стародавній час та добу середньовіччя / О. А. Гавриленко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». № 7. 2018. С. 16-20.
9. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Загальна теорія політики. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
10. Грабовецький В. В. Галич – столиця Ростиславовичів і Романовичів у міжнародних взаєминах XII–XIII ст. // Галич і Галицька земля: зб. наук. праць / Відп. ред. П. П. Толочко. К.; Галич: ІА НАНУ; НЗ «Давній Галич», 1998. С. 43–83
11. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. : навч. посіб., Нац ун-т «Києво-Могилянська академія», 2014. 176 с
12. Данте. Божественна комедія / Переклад Є. Дроб'язка. Харків: Фоліо, 2001. 608 с
13. Дейвіс Норман. Європа: Історія / Норман Дейвіс; пер. з англ.: П. Тарашук, О. Коваленко. К.: Основи, 2000. 1464 с., іл. С. 540–541. Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації. Київ : Дух і Літера, 2000. 528 с.
14. Джерелознавство історії України: Довідник. К., 1998.
15. Дмитрієв А. І. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право: монограф. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 426 с.
16. Довгопол В.М., Литвиненко М.А., Лях Р.Д. Джерелознавство історії Української РСР. Навчальний посібник. К.: Вища школа, 1986.
17. Дудка Раїса Анатоліївна, Лейберов Олексій Олегович. Історія стародавнього світу: курс лекцій / Ніжин : Вид-во НДУ, 2009. 348с.
18. Зінченко А. Історія дипломатії: від давнини до початку нового часу. Навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
19. Єгипетсько-хетський договір 1296 р. до н.е.: процедура укладення і значення.
20. Історія стародавнього світу: Навч. посібник. / Гор Якович Щупак (авт.-упоряд.) Запоріжжя : Прем'єр, 2004. 304с
21. Історичне джерелознавство: Підручник / Я. Калакура, І. Войцехівська, С. Павленко. К.: Либідь, 2002.
22. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Київ, 2002.
23. Колодій А. Нація як суб'єкт політики / А. Колодій. Львів : Кальварія, 1997.
24. Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя. К.: Стило, 2006. 575 с.
25. Кочур Г. Джованні Боккаччо: Вступна стаття до видання Декамерону 1964 року у перекладі Миколи Лукаша / Григорій Кочур // Дж. Боккаччо. Декамерон.Х.: Фоліо, 2004. С. 3-26.
26. Колісніченко Анатолій Іванович. Історія держави і політико-правових вчень Стародавньої Греції та Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти, що навч. За напрямом політологія та правознавство / Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв : Видавництво МФ НаУКМА, 2002. 274с

27. Літопис Руський. К., 1989.
28. Макарчук С. Писемні джерела з історії України: Курс лекцій. Львів: Світ, 1999.
29. Малій Ольга Володимирівна. Історія стародавнього світу. Життя людей у первісні Часи. Історія Стародавнього Сходу: Робочий зошит. К. : Абрис, 2000. 79с.
30. Наливайко Д. Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI- XVIIIст. К., 1998.
31. Нариси з історії дипломатії України / Відп. ред. В.А.Смолій. 2001.
32. Плутарх. Порівняльні життєписи. К., 1991.
33. Повесть минулих літ.
34. Подаляк Н. Г. Таємна дипломатія: папа Григорій VII і великий київський князь Ізяслав Ярославич // Науковий вісник Дипломатичної академії України. К., 1998. Вин. 1. С. 40-42.
35. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право / В. М. Репецький. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2006. 372 с.
36. Романюк Наталія Іванівна. Історія дипломатії: (Програма курсу і плани семінарських занять для студ. ф-ту міжнародних відносин) / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Факультет міжнародних відносин. Луцьк : Редакційновидавничий відділ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 30с
37. Ржевська В.С. Міжнародно-правові ідеї Данте Аліг'єрі щодо підтримки миру / В. С. Ржевська / Часопис Київського університету права. 2013. № 1. С. 316–320
38. Санцевич А.В. Джерелознавство з історії Української РСР /1917 – 1941/. К.: Наукова думка, 1981.
39. Сарнацький О.П. Міжнародні відносини та світова політика (пер. пол. XVII ст. – 1918 р.): Навч. посіб. Запоріжжя: «Інтер-М», 2015. 397 с.
40. Слово про закон і благодать
41. Тимченко Л.Д. Міжнародне право: підручник / Л.Д. Тимченко, В.П. Кононенко. К.: Знання, 2012. 631 с. (Вища освіта XXI століття)
42. Троян І. Трансформація ідеї державного суверенітету в системі міжнародних відносин XV–XVII ст. // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. Випуск 21. С. 33–39.
43. Федченко П.М. Преса та її попередники К., 1969
44. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. А. Хижняк К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 224 с.
45. Ціватий В.Г. Європейська зовнішня політика доби раннього Нового і Нового часу: проблеми інституціоналізації И Науковий вісник Дипломатичної академії України. К., 2000. Вип. 4. С. 268-274.
46. Ціватий В.Г. Данте Аліг'єрі: політичний діяч, поет і дипломат / Вячеслав Ціватий // Зовнішні справи. 2016. №2. С. 26-31.
47. Ціватий В.Г. Політика, дипломатія і фортуна Нікколо Макіавеллі: погляд із XXI століття. Зовнішні справи. 2014. N 8. С. 52-53.
48. Ціватий В.Г. Інституції та дилеми європейської дипломатичної практики доби раннього Нового часу (XVI-XVIII ст.). Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2016. Вип. 23.Ч. I. Серія «Історичні науки». С. 136-141.
49. Ціватий В.Г. Нікколо Макіавеллі (1469-1527): політико-дипломатичні погляди і діяльність (у вимірах XXI століття). Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2013. Вип. 20 .С. 250-252.
50. Цьольнер Е. Історія Австрії. Львів, 2001. 712 с.
51. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. К. : Зодіак-Еко, 2003. 255с
52. Юрій М. Ф. Політологія : підручник / М. Ф. Юрій. К. : Дакор, 2006. 256 с

Викладач кандидат історичних наук, доцент Бурачок Л.В.